Ahti Fagerblom 18.10.2022

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto 20.10.2022

Asia: VNS 4/2022 vp Valtioneuvoston selonteko Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma - Erityisteemana "Puun luokittelun ei-uusiutuvaksi energiaksi ja yleensäkin puun käytön rajoitusten vaikutukset energiahuoltoon"

Pyydettynä lausuntona ilmasto- ja energiapolitiikkaa koskevista selonteoista sekä puun uusiutuvuudesta ja huoltovarmuudesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- Selontekojen tulisi pyrkiä edistämään metsäteollisuuden investointiedellytyksiä, sillä investoinnit tuovat Suomelle useita ilmasto- ja taloushyötyjä: fossiiliset päästöt tehtailla vähenevät, puusta valmistetut tuotteet varastoivat hiilidioksidia ja korvaavat runsaasti fossiilisia päästöjä aiheuttavia tuotteita sekä tuovat Suomen kansantalouteen merkittävästi vientituloja

- Selonteoissa tulisi korostaa huoltovarmuusnäkökulmaa (raaka-aineiden ja energialähteiden saanti) entistäkin enemmän, jotta esimerkiksi metsäteollisuuden jalostukseen tarvitseman puun saanti ja tuotteiden valmistus voidaan varmistaa

- Selontekojen on kannustettava aktiiviseen ja kestävään metsätalouteen, jotta metsämme pysyvät terveinä ja hyvässä kasvukunnossa

- Selontekojen myötä ei pidä nostaa kotimaisen vientiteollisuuden kuljetus- tai muita kustannuksia, jotta maailmanlaajuisesti vertaillen ilmastomyönteinen teollisuutemme pärjäisi kansainvälisessä kilpailussa

- Puu on uusiutuva luonnonvara, jonka käyttö on tärkeää Suomen taloudelle sekä raaka-aine ja energiaomavaraisuudelle

KAISU - Metsäteollisuuden kuljetus- ja puunkorjuukustannuksia ei pidä nostaa

Metsäteollisuus on Suomessa jo pitkälle irtautunut fossiilisista polttoaineista ja on Suomen merkittävin uusiutuvan energian tuottaja. Tehtaiden polttoaineista noin 88 prosenttia on uusiutuvia ja puunjalostuksen yhteydessä tuotetaan lähes 2/3 Suomen uusiutuvasta energiasta. Alan ilmastotiekartasta on nähtävissä, että tehtaamme voivat olla lähes fossiilivapaita vuonna 2035, mikäli toimintaympäristö tukee ilmastomyönteisiä investointeja.

Ahti Fagerblom 18.10.2022

Suomen pitkät etäisyydet markkinoille ja riippuvuus merikuljetuksista sekä talvimerenkulusta asettavat kotimaisen vientiteollisuuden muita maita alttiimmaksi päästöohjauksesta seuraaville kustannusnousuille. Globaaleilla markkinoilla kilpaileva vientiteollisuus ei pysty viemään kuljetusten kustannustennousua hintoihin.

Logistiselta takamatkalta markkinoille lähtevässä Suomessa on jo nyt yksi Euroopan kireimmistä dieselverotasoista. Viennin kilpailukyvystä on tarvittaessa huolehdittava kansallisin keinoin. KAISU-suunnitelma ei kuitenkaan huomioi Fit for 55 -paketin viennin kilpailukykyä heikentävää vaikutusta vaan päinvastoin, suunnitelmassa pohditaan kansallisia lisäkustannuksia aiheuttavia toimia EU-säätelystä valuvien lisäkustannusten rinnalle.

Selonteossa kaavailtu kansallinen tieliikenteen päästökauppajärjestelmä kasvattaisi Suomen logistista takamatkaa muihin maihin nähden. Metsäteollisuus ei kannata kuljetuskustannuksia nostavia toimia. Suomen tulisi vakavasti etsiä keinoja tavaraliikenteen kuljetuskustannusten alentamiseksi.

Teollisuuden kuljetuskustannusten nostamista on ylipäätään vaikea pitää ilmastotoimena. Tiekuljetusten rooli on metsäteollisuuden kuljetuksissa keskeinen eikä laajamittainen siirtyminen muihin kuljetusmuotoihin ole mahdollista. Sen sijaan Suomen kansainvälisesti tarkasteltuna vähäpäästöinen tuotanto kärsisi, mikä aiheuttaa hiili- ja investointivuodon uhkaa.

Hyväkuntoiset väylät mahdollistavat myös suuremman ajoneuvokaluston kehittämisen, joka on merkittävä keino liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Väyläviraston selvityksen (2019) mukaan päällysteiden epätasaisuus voi nostaa polttoaineen kulutusta 10 prosenttia. Teiden kunnon parantaminen vähentää liikenteen päästöjä peräti 5 prosenttia. Raskaan liikenteen osalta luku on vieläkin suurempi.

Selonteossa olisi syytä esittää pysyvää vuotuista 300 miljoonan euron lisärahoitusta perusväylänpitoon ja sen suuntaamista myös alempiasteisille väylille ja yksityisteille. Rahoituksen kohdentamisessa oleellista on teollisuuden ja viranomaisten välinen vuoropuhelu.

Erityisteemana "Puun luokittelun ei-uusiutuvaksi energiaksi ja yleensäkin puun käytön rajoitusten vaikutukset energiahuoltoon"

Puu on metsäteollisuudelle raaka-aine, josta valmistetaan ilmastomyönteisiä tuotteita maailmanmarkkinoille. Jalostukseen kelpaamaton puu (mm. kuoret, selluntuotannon ohessa syntyvät mustalipeä, metsätaloudessa syntyvät hakkuutähteet) soveltuu hyvin korvaamaan fossiilisia polttoaineita energiantuotannossa. Puunkäytöllä on siten suuri merkitys huoltovarmuudelle, energiaomavaraisuudelle, taloudelle ja työllisyydelle.

Metsäteollisuus kannattaa ei-polttoon perustuvien lämmitysratkaisujen edistämistä (geoterminen lämpö, lämpöpumput jne.), jotta vältettäisiin jalostukseen kelpaavan puun polttaminen energiaksi.

Ahti Fagerblom 18.10.2022

Puu on uusiutuva luonnonvara ja metsävarat kasvavat Suomessa vuodesta toiseen. Energia- ja ilmastopolitiikassa puuta ja metsiä kuitenkin tarkastellaan tavoilla, jotka ovat herättäneet runsaasti julkista keskustelua.

Uusiutuvan energian edistämistä koskevaa direktiiviä ollaan uudistamassa. Euroopan parlamentti on esittänyt uudistamisprosessissa näkemyksiä, joiden mukaan osaa puuenergiasta ei välttämättä laskettaisi mukaan uusiutuvan energian tavoitteeseen. Puu itsessään olisi edelleen uusiutuvaa. Tämä asetelma on aiheuttanut hämmennystä. Direktiiviä koskeva neuvottelu on kuitenkin edelleen kesken eikä ole selvää mihin lopputulokseen asiassa päädytään.

Lisäksi uusiutuvan energian direktiivi sisältää niin sanotut kestävyyskriteerit. Mikäli energiaksi käytetty puu ei täytä kriteerejä, niin puuenergian aiheuttamat hiilidioksidipäästöt lasketaan sekä maankäyttösektoria koskevassa LULUCF-laskennassa että päästökaupassa (ETS). Toisin sanoen kestämättömäksi luokitellun puun päästöt lasketaan kahteen kertaan, vaikka puu itsessään voi vapauttaa sitomansa hiilidioksidin vain yhteen kertaan. Tämä johtaa kasvihuonekaasulaskennassa väärään tulokseen, mikäli asiaa ei korjata jollakin tavalla.

Myös keskustelu metsänielujen osalta hämmentää. Esimerkiksi Suomen metsävarat ovat kasvaneet joka vuosi viimeisen 50 vuoden ajan eli Suomen metsät ovat olleet nieluja. Tämän kehityksen arvioidaan jatkuvan tulevinakin vuosina. Tästä huolimatta metsät voivat olla ilmastomielessä Suomelle ongelma, mikäli metsävarat eivät kasva niin ripeästi kuin maankäyttösektoria koskeva LULUCF-asetus vaatii.

Metsäteollisuuden mielestä on tärkeää, että uusiutuvaa puuta ei muuteta politiikalla uusiutumattomaksi eikä kasvavia ja hiiltä sitovia metsävaroja muuteta politiikalla päästölähteeksi.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja